

glasba

slovenske kulturne akcije

L. IX. 5. VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 3. 1962.

SLOVENSKA PESEM IN BESEDA NA PLOSCAH

Zadnja leta je ljubljanski Slovenski oktet nekajkrat ponel našo pesem po svetu. Ob teh priložnostih so ga nekajkrat sneli na plošče. Philipsov Long Play je tudi mnogim Slovencem prinesel lepo slovensko pesem v dovršeni izvedbi, le da smo skoraj vedno pri izboru želeli več — slovenskih pesmi.

Zdaj je prišla na trg v švici posneta plošča „Jugoslovanskih in ruskih pesmi“. Izdal jo je Europäischer Phonoklub iz Stuttgarta. Čeprav tehnično ne dosega holandskega snemanja, je vendar čudovito darilo slovenskih pesmi žejnim ušesom. (Prinaša Vodopivčeve Zabe, narodne Nocoj pa, oh, nocoj... Po se sliš'... Moj očka 'ma konjička dva... ter Maškove Mlatiče.)

Tudi po ZDA, v Argentini in drugod privatniki ali pa trgovske družbe snemajo našo narodno in umetno pesem, pa tudi razne popevčice v slovenskem jeziku zapete so našle pot v domače diskoteke. Vendar ko že skrbno zasledujemo knjižno delovanje doma, izid novitet ali pa ponatis klasikov, bi kazalo vsaj v grobem vedeti, kaj iz slovenske glasbe ali književnosti je moči najti na ploščah. Predvsem bo to zanimalo starše.

Razumljivo je, da so doma posneli na plošče razne svoje koračnice, vendar „politično obarvana glasba“ ne predstavlja omemba vrednega odstotka.

Devet plošč LP (33 1/3) in osemnajst plošč 45 o.n.m. prinaša slovenske narodne pesmi, ki jih pojejo zbori ali pa manjše skupine, ali jih igrajo domači orkestri, sami in pa spremljajoči pevke in pevce. Med ljudskimi orkestri vodi seveda Kvintet Avsenik, dobro znan tudi po ZDA in po vsej Evropi. Ljubitelji lahke glasbe imajo na uporabo pesmi z raznih festivalov, slovenske izvirne ali pa prevedene v slovenščino. Domači jazz orkestri spremljajo slovenske pevce, pa tudi tuje. Tako je najti od melodije „Vozi me vlak v daljavo“, pa do pred leti po vsem svetu pretuljene „Only you“, kak južnoameriški ritem, poleg popevčice, ki je pravkar v filmu začela svojo pot po svetu.

Vendar imamo v katalogih pod zaglavjem Resna glasba med svetovnimi avtorji tudi dve slovenski deli v celoti: Slavka Osterca Suito za orkester ter Matije Bravničarja 2. simfonija v d-duru. Oboje izvaja Slovenska filharmonija iz Ljubljane; dirigent Samo Hubad.

Omembe vredne bi bile slovenske zborovske kompozicije, ki jih poje moški ali pa mešani zbor Radia in TV Ljubljana pod vodstvom Rada Simonittija, čeprav je marsikak skladatelj „izpadel“. Bolj dostojno smo zastopani pri sekciji „Jugoslovanski samospevi“, posneti na šest LP plošč. Med drugimi pojejo Miro Brajnik, Valerija Hejbalova, Friderik Lupša, Anica Mezetova, Bogdana Stritar, Noni Zunec. Pri klavirju je pevec spremljal Danilo švara. Vsak z eno pesmijo so zastopani tile skladatelji: Lajovic, J. Ravnik, Pahor, Bravničar, švara, Ukmar, Ciglič, Savin, Pavčič, G. Krek, Premrl, Kogoj, Ostere, Škerjanc, šivic, E. Adamič in M. Lipovšek.

Na 45 o.n.m. najdemo poleg številnih narodnih pesmi, slovenskih in v slovenščini petih tujih popevčic, tudi dve plošči slovenskih otroških pesmi: dvajset znanih melodij, narodnih in ponarodelih, ki jih poje Otroški zbor Radia in TV Ljubljane. Orkester in zbor Slovenske filharmonije iz Ljubljane je pod taktirko Danila švare posnel tudi zborovske kompozicije iz Nabucca, Trubadurja, Rigoletta itd.

Poglavje zase je „Antologija jugoslovanske literature“ (ne: jugoslovanskih literatur...!). Sestavlja jo šest velikih LP plošč. Seveda je tudi tu izpadlo marsikatero ime in ni najti ne Meška, ne Preglja, da o Balantiču ne govorimo. Prvi dve plošči (Poezija) prinašata recitacije (Slavko Jan, Mira Danilova, Jože Tiran, Vida Juvanova, Mira Stupica itd.) naslednjih slovenskih pesnikov: Prešeren, Jenko, Gregorčič, Aškerc, Kette, župančič, Murn, Gradnik, Gruđen, Seliškar, A. Vodnik, Kosovel, Klopčič, Bor, Vipotnik in Kajuh. Vsak pesnik

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Dobitke za Umetnostno loterijo so dosedaj darovali: Ahčin Franc: Kamenar, glina, 18 cm; Bukovec Ivan: Tihožitje, olje; isti: Abstrakcija, barvasti tuš, 28.5x38.5 cm; Černigoj Avgust: Oltar, olje; isti: Cerkevna notranjščina na Kalu, tuš, 39.5x29 cm; Gorše France: Angel, lepenka, aluminij, 21.5x54.5 cm; isti: Dve risbi materinstva, tuš, 28x45.5 cm; Ivanc Aleksa: Pred vrati Afrike, olje, 75x106; Kralj Francé (dar g. Rafka Vodeba): Sveta Družina, gvaš; Kramole Ted: Lastni portret, ujedanka; isti: Kresna noč, monotipija, 58.5x96; Papež France: Drevesa, olje, 69.5x49.5; Remec Bara (dar Slov. kult. akcije): Bariloče, papir, tuš; Savinšek Marjanca: Abstrakcija, papir, tuš, 28.5x38.5 cm; ista: Glava v barvah, papir, tempera, 30x40 cm; ista: Cvetlično tihožitje, tempera 25x38; Tone Kralj (dar neimenovanega iz Gorice): tri litografije; Volovšek Milan: Carlos Paz, olje.

Izšlo je
MEDDOBJE
leto VI., št. 5-6.

Tiska se:
Stanko Majcen
POVESTICE

Ali že imate srečko Umetnostne loterije Slov. kult. akcije? Zrebanje bo 15. aprila 1962. Med dobitki so dela sodobnih slovenskih umetnikov — in umetnina je danes velika dragocenost. Omisli si srečko — dobiš jo pri poverjeniku ali pa na upravi SKA: Alvarado 350, Ramos Mejía, Prov. Buenos Aires, Argentina.

Poverjeniki in prijatelji SKA prodajajo srečke Umetnostne loterije. Če so ti nedosegljivi, piši na pisarno SKA in prejel boš, kar bo prineslo veselje in vero v tvoj slovenski dom.

TARIFA REDUCIDA
Concesión 6228
Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770

— Za SKLAD "Glasa" so darovali: dr. Stane Mikolič, ZDA, 5 dolarjev; Franc Homovec, Lanus, 50.— pezov; Franc Jager, Lanus, je daroval 100.— pezov in ne 10.— pezov, kakor je bilo pomotoma objavljeno.

— Zbornik *Koledar Svobodne Slovenije 1962* obsega 284 strani velikega formata in je razporejen na pet poglavij. V prvem (Razprave in dokumenti) sodelujejo: dr. Milan Komar, dr. M. Krek, Martin Žečar, dr. I. Lenček, dr. P. Krajnik, dr. L. Puš in dr. T. Debeljak. V literarnem delu (Naša beseda in pesem) pa pisatelji in pesniki: L. Novak, V. Beličič, L. Detela, I. Korošec, M. Marolt, Z. Novak, M. Jakopič, H. Pribac, Vl. Kos, Sl. Srebrnič, Milka Hartman. Slede zaglavja Našim možem v spomin, Pogled v domovino in Letopis. — Zbornik *Koledar Sv. Slovenije* tako obnavlja in izpopolnjuje tradicijo, ki so jo v domovini imeli naši letopisi in ga vsem priporočamo. Knjigo sta opremila slikar Milan Volovšek in Franc Pernišek ml.

— V reviji "Donauraum", ki izhaja na Dunaju, je leta 1961 Anton Lipovšek objavil poročilo o članku Franceta Dolinarja *Davičo, Finci in Krkllec* (Meddobje 1961, 84) pod naslovom "Für Liquidierung der slowenischen Schriftsprache". Za objektivnost poročila naj služi naslednje sodilo: Medtem ko prevede stavek: „Z vsemi blagoslovi cesarskega Dunaja bi mogli (Slovenci) ohraniti svojo folkloro in množiti svojo kulturo, deležni stikov ene najpomembnejših evropskih kultur...“, molče preide naslednji stavek: „Vedeli smo, da ta cesta vodi v narodno smrt...“. Zapisek končuje z besedami: „Prvič se je zgodilo, da ta pažnje vredna, višino izkazujoča revija, ki je njeno uredništvo pretežno blizu protijugoslovanskim eksilskim politikom, prinaša tako profilirano stališče k temu vprašanju.“

Uredniki in sodelavci Meddobja so vedno udarjali, da more vsak od njih imeti svoje posebne politične poglede, vendar je revija zgolj kulturna in kot taka ni blizu ne daleč nobeni domači ali eksilski politiki Slovencev. Ugotoviti pa je treba, da so ravno sodelavci revije prvi in največ opozarjali na ogroženost slovenske kulture v Titovi Jugoslaviji.

— Janez Jalen, ki je lani slavil sedemdesetletnico, piše četrti del *Vozarjev z naslovom Uporna zemlja*. V načrtu ima še peto in šesto knjigo *Dragi bregovi in Most pod zemljo*. Tudi povest o Cerkniskem jezeru Trnec namerava dokončati. Nekaj je že tudi napisal povesti o Triglavu Gora mogota. Letos mu bo celjska Mohorjeva družba izdala v celoti povest *Osad*, ki bo po obsegu doslej največje Jalnovo delo. V Dom in svetu je leta 1940 izšel le prvi del te povesti.

— Od 1945 do 1960 je bilo v Sloveniji izdano 33.388.000 izvodov knjig in občasnih publikacij. Slovenska bibliografija se je v teh letih povečala za 3.965 leposlovnih in znanstvenih knjig ter za 378 letnikov periodičnih izdaj. Zdomski in zamejski tisk nista upoštevana. Na sto tisoč prebivalcev pride povprečno 43 knjig, jugoslovansko povprečje je 34. Slovenci smo med prvimi desetimi branje najbolj ljubežimi narodi na svetu. Pred nami so Norvežani (87), Švicarji (82) in Švedi (77). Nemci so na sedemnajstem (30), Italijani na devetnajstem (27) mestu.

SLOVENSKA GLASBA V NOVI FRANCOSKI GLASBENI ENCIKLOPEDIJI

Lani se je s tretjo knjigo zaključila "Encyclopédie de la musique" v izdaji založbe Fasquelle v Parizu (1. knjiga 1958, 2. knjiga 1959. Vse tri skupaj imajo skoro 2500 strani). Glavni urednik enciklopedije je François Michel, ki mu stojita ob strani F. Lesure in V. Féodorov z uredniškim odborom. Med sodelavci in pokrovitelji je okoli 60 imen, med njimi komponisti Stravinski, Hindemith, Britten, Kodaly, Malipiero, Dallapiccola, Schmitt, Poulenc, Milhaud, Messiaen, Varese, Villa Lobos; dirigenti Ansermet, J. J. Castro, Scheschen; pesnik Cocteau; filozof Heidegger. Delo je razkošno opremljeno (krasne ilustracije, med njimi umetniški portreti in karikature, notni primeri in tako dalje) in vsebuje mnogo novih podatkov, nazorov, drznih in često si nasprotujočih sodb. Združuje torej resno informacijo pa polemiko, enciklopedično razvrstitev pa neenakomerno obteženost. Začne se z „Zlato knjigo“: z glasbenimi odlomki in kratkimi mislimi najvidnejših sodobnih skladateljev. Slede splošne informacije o glasbenih festivalih, radijskih glasbenih oddajah, o tisku in založbah glasbenih izdaj. Glavni del je abecedno razvrščeno gradivo o komponistih, slogih, dobah, glasbenih pojavih in pojmi. Tretji knjigi je dodana *Muzikalna etnografija*, kjer najdemo tudi pregled „Jugoslovanske glasbe“ (I. Umetna, II. Ljudska, str. 1001-1003, dobre štiri stolpce, z bibliografijo, v kateri so nove strani avtorjevi (t.j. Dragotina Cvetka) članki v *Slavonic Review* (o Gallusu; o renesansi v slovenski glasbi; o problemu nacionalnega stila v jugoslovanski glasbi) in nemška spisa o Mozartovem vplivu na slovensko glasbo v dobi klasike ter o Novaku; najtehtnejše pa je seveda njegovo delo (v dveh knjigah) *Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem*, Ljubljana 1958/9.

Dragotin Cvetko je tudi skoro izključni pisec člankov o naših glasbenikih. Na žalost ga uredniki v prvi knjigi (A do E) še niso staknili, zato so v njej le nepodpisani člančiči o Blažu Arničju, I. I. Brezovščku in Antonu Dermoti („avstrijski te-

VLADIMIR KOBLIKOV NOVI POLITIČNO-LITERARNI PRIMER

Mladi, v Kalugi rojeni ruski pisec *Vladimir Koblikov* je izdal svojo prvo knjigo. Zbirko povesti, ki ji je dal — verjetno ne čisto po naključju — naslov „Odkritje okna“ (Odperta okna). Junak prve povesti je bolnik, ki s postelje ob oknu opazuje življenje na drugi strani ceste: ženska dvomljivega vedenja, ki čez dan spi, ponoči pa sprejema; pevka, ki po koncertu ostaja zdoma in se zjutraj vrača s taksijem; stiljaga, ki ga vzdržuje mati; ženska, ki vsak večer igra karte s starkami. Isto „zmotno in omejeno mnenje o sovjetski stvarnosti“ kažejo druge povesti. „Srčna naduha“ pripoveduje o skrivni ljubezni med nekim slikarjem in zdravnico. „Upajmo, da bom hitro zrasel!“ pravi devetleten fantiček, ki mora težko delati, da more pomagati materi in sestrici, ki jih je zapustil oče in šel živeti z drugo.

Ta zadnja povest je kritika V. Šišova v glasilu ruske federalne vlade „Sovjetskaja Rosija“ ogorčila do dramatičnega vprašanja:

„Ali je mogoče, da matere, ki jo je mož z dvema otrokoma zapustil, moralno ne podpira ničče drug razen devetletnega otroka?“ Nasploh Koblikovu očita „omejene prostore življenja in pojmovanja“, „izumetničenost in indiferenco opazovanja“, „banalnost 'matega sveta'“.

Politično nevarnejša so tista mesta v kritiki, ki presegajo zgolj literarno oceno: „Čustva, ki jih pisec slika, niso v skladu z resnico našega sovjetskega življenja. Njegovi junaki so sami zase, skupnosti tuji“. *Vladimir Koblikov* „zapravlja svoj talent v pasivnem opazovanju dogajanja, ne da bi se brigal za to, kar zajema in vzgiblje naše bravec: misli, čustva in dejanja sodobnega človeka“. Pripoveduje stvari, „ki smo jih brali že tolikokrat v stari literaturi“.

Koblikov je s svojo knjigo vzbudil veliko zanimanja, zlasti med mladino. Da je „zmožen pisatelj“, mu prizna celo Šišov. Nekatero njegove strani so vredne velikih tradicij ruske proze. Toliko bolj nevaren tedaj...

V komentarju h Šišovljevi oceni „Sovjetskaja Rosija“ spomi-

nor(!), manjkata pa n. pr. Emil Adamič in Bravničar. V 2. in 3. knjigi je Cvetko (seveda zelo na kratko, ok. 10 vrstic; le članek o Gallusu zavzema pol stolpeca) obdelal 27 naših glasbenikov (in 47 hrvaških in srbskih); to so: Gallus, Gerbič, Ipavec, Jenko, Kogoj, Kozina, Lajovic, Lipovšek, Novak, Omerza, Osterc, Pahor, Plavec, Praspergius, Ravnik, Savin, Škerjanc, Slatkonja, Šturm, Švara; negotovi Posch, Italijan-Ljubljčan Pollini in avstrijski Nemec-Ljubljčan Siberau; muzikologi Mantuani, Marolt, Ukmar, Vurnik. Običajno so omenjena glavna dela in glavni viri. Pri Gallusu ugotavlja vpliv na poznejše skladatelje, tudi na Haendla in Bacha; Omerzo imenuje „enega najznamenitejših komponistov baročnih oratorijev“. V pregledu jugoslovanske glasbe je 26 imen iz slovenske glasbe, ki v abecednem redu nimajo svojih člankov: Lakner, Dolar, Höffer, Hočevar, Labassar, Gosel, Polec; Ivančič, Linhart; Schwerdt, Höller, Mikš, Rihar; G. Krek, E. Adamič, Bravničar, Šivic in najmlajši: Z. Ciglič, P. Ramovš, U. Krek, J. Matičič, P. Merku, D. Škerl ter muzikologa D. Cvetko in Z. Kumer.

Brez podpisa je z drugimi Foersterji — med katerimi je brat Jožef označen kot „slovenski organist in skladatelj“! — obdelan v 2. knjigi (F-K) Anton Foerster; v isti knjigi se nahaja tudi F. Kimovec (!). V tretji knjigi so našli nepodpisane članke B. Lesković (!), Kaspar in Camillo Maschek (Mašek) — med drugimi člani te češke rodovine glasbenikov — in Jakob Zupan. Tako bi v enciklopediji zastopalo slovensko glasbo 62 imen (pa nobena ilustracija).

Nedvomno je to važno dejstvo: odtod bodo poslej črpali (in prepisovali) raziskovalci in zgodovinarji in tu bodo našli predvsem neslovenske vire za nadaljni študij. Hvala Bogu, da so članki izpod peresa danes najboljše pripravljene strokovnjaka in — razen več pravopisnih-tiskarskih napak — so solidno sestavljeni. Škoda le, da so nesorazmerno kratki v primeri s toliko drugimi objektivno manj pomembnimi tujimi glasbeniki (včasih se zdi, da tudi v primeri z nekaterimi drugimi jugoslovanskimi). Vsakdo, ki pozna zgodovino naše glasbe, bo tudi opazil, da so spet izpuščeni — tako kot so bili v Krenovem pregledu v „Buenos Aires musical“ pred nekaj leti s Kimovcem vred — Sattner, Premrl, Tomc. Tudi nekaj naših reproduktivnih umetnikov bi zaslužilo svoje mesto v takih pregledih (med novejšimi n. pr. Betetto, Križaj, Rus, Gostič, Rijavec, Golobova, Heybalova; Trošt).

A. G.

— Gospod Ivan Pekolj iz San Luisa v Argentini nam piše: „Kadar izide spet kakšno podobno delo (Ribica, Carična), ki je primereno za otroke, prosim, mi kar pošljite, ker moj 'drobiž' rad bere slovensko, čeprav smo skoro izolirani...“

— Akad. slikarica *Marijanica Savinšek* je priredila od 3. do 18. novembra 1961 v galeriji „Tonalités“ v Parizu razstavo svojih starejših in novejših del (32). S to razstavo se je precej obširno pečal pariški revijalni umetnostni tisk. Tako je pisal „Journal de l'Amateur d'Art“ med drugim, da izoblikuje slikarica z iskrenostjo forme v polni barvi, obžaluje pa kritik E. D., da se Savinškova včasih oddalji od precizne kompozicije v abstraktno umetnost. — Chabanon v „Le Peintre“ poudarja zlasti njen veliki smisel za kompozicijo, ki ni proizvod toliko intuicije kot produkt premišljenosti. Zato so njena dela popolna. — Isto pove z nekoliko drugačnimi besedami G. G. v „Arts“, ko pravi, da ustvarja umetnica z nekim resničnim zanosom in s krepkimi strukturami dobro ureja kompozicijo. — Na našo umetnostno loterijo je poslala ga. Savinškova dve učinkoviti temperi in prav tako odličen tuš.

— Srbski pisatelj Branko Čosić (roj. 1915) je bil primeran preklicati svojo privolitev v nemško izdajo svojega romana „Gluhi smodnik“, ki si v njem postavlja vprašanje moralne dopustnosti partizanskih likvidacij. Zaradi nestranskih obravnave problema ga partijska kritika že od izida dela leta 1958 silno napada.

— Iz Ljubljane poročajo, da je bila decemberska številka revije „Naša sodobnost“ na mah razprodana, pač zaradi polemike med Čosićem in Pirjevcom o ohranitvi slovenstva in pa zaradi Kocbekove proze. Kocbek namreč objavlja odlomke iz nadaljevanja „Tovarišije“. Knjiga bo imela naslov „Listina“. Pred leti je Državna založba Slovenije rokopis najprej odobrila, nato pa ga je vrnila avtorju s pripombo, da ga ne more objaviti...

— Italijanski prevod Ivo Andrićevega romana „Na Drini most“ je v nekaj tednih dosegel šest izdaj, se pravi nad 50.000 izvodov, kar je v Italiji velik knjigotrški uspeh. Roman je izšel v španščini tudi že v Buenos Airesu.

— Vodilni svetovni specialist za akustiko prof. W. P. Mason je povabil dr. ing. Vojmirja Bratino, naj za njegov sloviti priročnik *Physical Acoustic* (Ontario Research Foundation) prispeva poglavje „Basic mechanisms in fatigue of body centred metals such as steel alloys“. Mladi slovenski fizik je 1961 predaval na sedmih znanstvenih kongresih v ZDA in v Kanadi.

— „Ameriška domovina“ (številka z dne 5. januarja 1962) je ponatisnila iz Glasa članek prof. Al. Geržiniča: Šah in njegovo mesto v kulturi.

— NOVI NASLOVI POVERJENIKOV v ZDA: dr. Jože BASAJ, 5733 Catalpa Ave., Brooklyn 27, N. Y., U.S.A. — Dr. Jože BERNIK (Joseph Bernik), 221 East Walton, Chicago 11, Ill, U. S. A.

V Avstraliji: Rev. p. Bernard AMBROZIČ, 6 Wentworth St. Point Piper, Sydney, NSW, Australia (tudi še: 66 Gordon Street, Paddington, Sydney, kjer ga nasleduje rev. p. Odilo Hajnšek ofm.)

kadenco mu očitajo, ker Kazakova ne zanimajo ne sociološka vprašanja, ne „socialistična gradnja“, ampak vedno se vračajoča izkustva človeka, „boj surovosti s tenkočutnostjo, brezsrčnosti z dobroto, prostaštva s plemenitostjo, proze s poezijo življenja“ (pravtako „Literatura i žizn“). Enajst povesti, ki jih je Jurij Kazakov zbral v knjigi „Muzika nočju“ (Ponočna glasba) prevajajo v tuje jezike.

— Gledališče v Düsseldorfu je priredilo Teden glasbe 20. stoletja. Ob tej priložnosti so prvič izvajali opero šestindvajsetletnega nemškega skladatelja Petra Ronnefelda „Mravlje“. Kritiki so poudarjali, da je skladatelj velik talent in si zato nemški glasbeni svet od njega mnogo obeta.

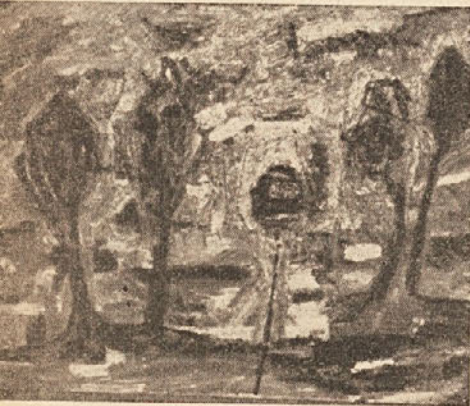
— Lovro pl. Matačić, hrvaški dirigent, je postal direktor opere v Frankfurtu. Svoje delovanje je začel z izvedbo Janačkove opere Jenufa. Predstava je bila velik glasbeni dogodek. Matačić, ki je velik prijatelj Slovencev, bo letos dirigiral tudi več koncertov v Bs. Airesu.

nja, da se je Koblikov udeležil tistega sestanka, kjer so „stari predstavniki naše literature pokazali svojo zaskrbljenost zaradi stvariteljskih teženj ne samo Koblikova, ampak tudi drugih mladih slovstvenikov“. Mišljeno je zadnje zasedanje Pisateljske zveze ruske federacije, kjer je Konstantin Fedin obsodil mlade pisce, da „so se oddaljili od socialistične stvarnosti“; da nimajo politične in socialne izkušnje, da se zato ukvarjajo s „periferičnimi problemi“ novega sovjetskega človeka, da kažejo „nebarvite junake“.

Vladimir Koblikov ni edini pisatelj, ki daje prednost „neaktualnim tematom“. Za enega najboljših nadarjenih pisateljev v Rusiji čislajo *Jurija Kazakova*. Čisti, nepolitičen, popoln poet, ki piše povesti globoke človečnosti in iskrene ljubezni do narave, ki se večinoma gode v gozdovih severne Rusije in ob Belem morju. „Nekateri vežejo njegovo ime s prihodnjim razcvetjem sovjetske literature, drugi pa zmagujejo z glavo in prištejajo k dekadentom. Toda vsi so si edini v tem: Jurij Kazakov je nadarjen,“ piše sovjetska revija „Literatura i žizn“. De-

V VSAK SLOVENSKI DOM — SLOVENSKO UMETNINO!

Priobčujemo tri nove slovenske umetnine, dar Slovenski kulturni akciji za njeno IV. Umetnostno loterijo.

Francè Papež
DREVESA

— 12. februarja letos je umrl v Ljubljani etnograf dr. Boris Orel. V svoji vedi je začel kot samouk, dobil pa je izvedenega učitelja v dr. Rajku Ložarju. Po vojski je postal njegov naslednik v Etnografskem muzeju, izdal skupaj z I. Grafenauerjem II. del dr.

Ložarjevega fundamentalnega Narodopisja Slovencev in začel novo revijo Slovenski etnograf. Dr. Orel ima velike zasluge za poživitev slovenskega etnografskega raziskovanja.

— Nemški renesančni slikar A. Dürer je bil tudi pisatelj. V Stuttgartu so znova izdali njegove zbrane spise s posebnim uvodom in razlago. Spisi so večinoma avtobiografija, ki jo je Dürer pisal leta 1542 v Nürnbergu.

— „Dom umetnosti“ v Münchenu je priredil veliko prodajo starin. Nad trideset tisoč ljudi je obiskalo to razstavo. Pri prodaji je dosegel najvišjo ceno neki gotski oltar, ki so ga prodali za 1 milijon pezov. Neki gobelin iz Bruslja pa je bil prodan za 20 tisoč dolarjev.

— Nemčija je slovesno proslavila 85 letnico rojstva znane katoliške pisateljice Gertrud von le Fort. Nemški listi priznavajo, da je njen sloves po svetu zelo raz-

Tone Kralj
ROJSTVO

širil francoski pisatelj Georges Bernanos, ki je za film priredil njeno povest „Die Letzte am Schaffot“ (Zadnja na morišču). Poleg proze je pisala tudi pesmi. Zbirki pesmi „Himne Cerkvi“ je uvod napisal Paul Claudel. Pisateljica se je rodila v Westfaliji, študirala pa je teologijo, zgodovino in filozofijo na univerzah v Heidelbergu, Marburgu in Berlinu.

— V Zahodni Nemčiji in zahodnem Berlinu se je lani vpisalo na univerze 232.000 slušateljev. Iz inozemstva jih je bilo 21.000. V primerjavi z letom 1960 je lanska številka za 8 odstotkov višja.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

je zastopan z eno pesmijo in v razmerju z drugimi smo Slovenci kar dostojno predstavljeni. Od 44 pesnikov jih je 16 Slovencev.

Tretja in četrta plošča (Proza) prinašata v recitacijah (med drugimi Stane Sever in Jože Tiran) odlomke iz naslednjih del: Cankar, Hiša Marije Pomočnice; Juš Kozak, Muni; Prežihov Voranc, Boj na Požiravniku; Miško Kranjec, Pesem s ceste; Ciril Kosmač, Balada o trobenti in oblaku; Ivan Potrč, Na kmetih. Da ni našel milosti niti Tavčar s svojima zadnjima dvema knjigama, če izbiratelj že ni hotel dodati „ljudskih“ Jurčiča in Finžgarja — si res ni lahko razložiti.

Peta in šesta plošča (Drama) prinašata interpretacije tudi najvidnejših umetnikov Slovenskega narodnega gledališča. Igrani so prizori iz naslednjih del: Linhart, Matiček se ženi; Cankar, Hlapec; Kreft, Celjski grofje. Res smo Slovenci v dramatikah bolj šibki, vendar razmerje ni pravično. Če že nihče ni pomislil na Majcena (ali bi kak mlad ljubljanski režiser imel pogum prebrati n.p.r. Kasijo?), ki je ustvaril ženske like kakor nihče pred njim ne za njim, like, ki jih danes vidimo v T. Williamsovih dramah, vsaj na Leskovca ne bi smeli pozabiti. Da je pri izbori tematike prišlo na vrsto Kreftovo celjsko delo in ne Novačanovo, si bo pač treba razlagati tako, da pri izbori ni odločala kvaliteta...

Na posebni LP plošči je dobili Levstikovega Martina Krpana (priredil T. Sojar, izvajajo pa člani Slovenskega narodnega gledališča in Mestnega gledališča v Ljubljani).

Mnogim staršem, zlasti takim, katerih otroci ne živijo na „strnjem slovenskem ozemlju“, kakor so Cleveland, Buenos Aires itd., bodo na plošče posnete slovenske pesmi in slovenska besedila mogle pomagati pri ohranjanju materine besede. Bog daj! Da jim ne bo nekoč treba jemati v roke „Jezikovni tečaj za slovenščino“, ki je — poleg angleškega, francoskega, nemškega in italijanskega — posnet na pet plošč LP...

Marjanca Savinškova
ŠTUDIJA

B. Š.